

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การดำเนินคดีล้มละลายกับบริษัท อีซี เน็ตเวิร์ค มาร์เก็ตติ้ง จำกัด

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๒๐๘/๓๒๒๐ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า ด้วยนางกมลนณณ์ คำลือ ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพื่อขอให้เร่งรัดการดำเนินคดีล้มละลายกับบริษัท อีซี เน็ตเวิร์ค มาร์เก็ตติ้ง จำกัด เพื่อประโยชน์ในการขอเฉลี่ยคืนค่าเสียหายเป็นเงินจำนวน ๑๕.๖ ล้านบาท โดยกระทรวงการคลังได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและประเด็นข้อหารือ ดังนี้

๑. บริษัทฯ ได้จดทะเบียนนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๘ มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ ๑๖๕ ถนนศรีนครินทร์ แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร มีกรรมการ ๑ คน คือ นายปฐม อัญสกุล เป็นผู้ลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของบริษัทฯ และมีทุนจดทะเบียน ๑๐ ล้านบาท ต่อมาในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ บริษัทฯ ได้ยื่นขอจำหน่ายสินค้าประเภทอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้เสริมความงาม และซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภคในระบบขายตรงสินค้าตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในฐานะนายทะเบียน ได้มีคำสั่งรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘ และในวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๘ บริษัทฯ ได้ยื่นแผนการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้กับผู้จำหน่ายอิสระของบริษัทฯ เป็นคะแนน Point Value (PV) โดย ๑ PV คิดเป็นเงินจำนวน ๙๗.๕๐ บาท

๒. บริษัทฯ ได้ดำเนินการประกอบธุรกิจโดยการชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกและซื้อสินค้าเป็นหุ้น ในราคาหุ้นละ ๑,๔๕๐ บาท และจะได้รับสินค้าหรือข่าวสาร ๑ กระสอบ น้ำหนัก ๕๐ กิโลกรัม หากไม่รับสินค้านี้ก็จะฝากขายกับบริษัทฯ โดยภายในระยะเวลา ๑๕ วัน จะได้รับเงินปันผลจำนวน ๗๒๕ บาท ต่อหุ้น อีกประมาณ ๓ - ๔ เดือน จะได้รับเงินปันผลจำนวน ๕๐๐ บาทต่อหุ้น และหลังจากนั้นอีกประมาณ ๓ - ๔ เดือนจะได้รับเงินปันผลอีกจำนวน ๑,๕๐๐ บาทต่อหุ้น รวมเป็นเงินปันผลต่อหุ้นที่จะได้รับทั้งสิ้นจำนวน ๒,๗๒๕ บาท ซึ่งหากหักต้นทุนแล้วจะคงเหลือกำไรจากเงินปันผลเป็นจำนวน ๑,๒๗๕ บาท ต่อหุ้น เมื่อคำนวณการลงทุนตามเงื่อนไขต่าง ๆ ของบริษัทฯ แล้ว ผู้ลงทุนจะได้รับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนเป็นอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑๓๗.๙๓ ต่อหกเดือน หรือร้อยละ ๒๗๕.๘๖ ต่อปี ของเงินที่นำมาลงทุน ซึ่งสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ นอกจากนี้ เงื่อนไขการลงทุนของบริษัทฯ ตามที่ได้ประกาศโฆษณาต่อประชาชนก็ไม่ตรงกับแผนการส่งเสริมการขายและการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้กับผู้จำหน่ายอิสระหรือผู้ร่วมลงทุนตามที่บริษัทฯ ได้แจ้งไว้ต่อนายทะเบียนซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ และ

พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในฐานะนายทะเบียนได้มีคำสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงของบริษัทฯ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐

๓. เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ความเสียหายขยายวงกว้างจนยากต่อการแก้ไขหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ จึงได้ประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายในกรณีดังกล่าว และที่ประชุมมีมติให้กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญาโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้กระทรวงการคลัง (กลุ่มป้องกันปรามการเงินนอกระบบ) ดำเนินคดีล้มละลายต่อไป

๔. ในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ กรมสอบสวนคดีพิเศษร่วมกับกระทรวงการคลัง (กลุ่มป้องกันปรามการเงินนอกระบบ) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เข้าตรวจค้นสถานประกอบการของบริษัทฯ โดยได้ยึดและอายัดทรัพย์สินไว้เป็นของกลางในคดีอาญารวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้นประมาณ ๑๐๐.๓ ล้านบาท ประกอบด้วย เงินฝากธนาคาร จำนวนประมาณ ๙๐ ล้านบาท เงินสดจำนวนประมาณ ๑๐ ล้านบาท และรถจักรยานยนต์จำนวน ๑๐ คัน ซึ่งมีนายขวัญใจ สีมาโรจน์ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ มูลค่าประมาณ ๓ แสนบาท

๕. ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ พนักงานอัยการฝ่ายคดีพิเศษได้ยื่นฟ้องบริษัทฯ และนายปฐมาฯ เป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ.๗๑๒/๒๕๕๑ โดยมีผู้เสียหายจำนวน ๕๒๕ คน มูลค่าความเสียหายประมาณ ๑๓๔ ล้านบาท ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างสืบพยานโจทก์

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน กระทรวงการคลังจึงขอหารือในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีล้มละลายตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ โดยไม่ต้องรอคำพิพากษาของศาลอาญาได้หรือไม่ อย่างไร

(๒) หากศาลล้มละลายมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือมีคำสั่งให้บริษัทฯ และนายปฐมาฯ เป็นผู้ล้มละลาย ก่อนที่ศาลอาญาจะมีคำพิพากษา และต่อมาศาลอาญามีคำพิพากษายกฟ้องบริษัทฯ และนายปฐมาฯ จะมีผลต่อการดำเนินคดีล้มละลายที่ได้ดำเนินการไปก่อนแล้วหรือไม่ อย่างไร และกระทรวงการคลังจะต้องรับผิดชอบในทางกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงการคลัง โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง โดยที่พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๓ ตรารึขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการปราบปรามการกู้ยืมเงินหรือรับฝากเงินจากประชาชน โดยอ้างว่าจะมีการจ่ายดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ตอบแทนอื่นในอัตราที่สูงเกินกว่าประโยชน์ที่ผู้ให้กู้เงินหรือผู้รับฝากเงินจะหาได้จากการประกอบธุรกิจตามปกติ แล้วนำเงินที่ได้มาจากการกู้ยืมหรือรับฝากเงินรายอื่นมาจ่ายเป็นดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์แก่ผู้ให้กู้ยืมหรือผู้ฝากเงินรายก่อน ในลักษณะต่อเนื่องกัน ซึ่งมีลักษณะเป็นการฉ้อโกงประชาชนและก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม รวมทั้งกำหนดมาตรการในการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนที่อาจได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิด^๑ ซึ่งตามมาตรา ๘^๒ แห่งพระราชกำหนดดังกล่าวได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีล้มละลายต่อไป ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดมีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สิน รวมทั้งอาจดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อนตามที่เห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เมื่อพิจารณาเหตุผลในการตราพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ ประกอบกับอำนาจในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ แห่งพระราชกำหนดดังกล่าวแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการพิจารณาดำเนินการในเบื้องต้นเสียก่อน เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจนยากแก่การเยียวยาหรือแก้ไขในภายหลัง

^๑ เหตุผลในการตราพระราชกำหนดฉบับนี้ คือ เนื่องจากขณะนี้ปรากฏว่า มีการกู้ยืมเงินหรือรับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป โดยมีการจ่ายดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์อย่างอื่นตอบแทนให้สูงเกินกว่าประโยชน์ที่ผู้กู้ยืมเงินหรือผู้รับฝากเงินจะพึงหาได้จากการประกอบธุรกิจตามปกติ โดยผู้กระทำได้ลวงประชาชนที่หวังจะได้ดอกเบี้ยในอัตราสูงให้นำเงินมาเก็บไว้กับตนด้วย การใช้วิธีการจ่ายดอกเบี้ยในอัตราสูงเป็นเครื่องล่อใจ แล้วนำเงินที่ได้มาจากการกู้ยืมหรือรับฝากเงินรายอื่น ๆ มาจ่ายเป็นดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินหรือผู้ฝากเงินรายก่อน ๆ ในลักษณะต่อเนื่องกัน ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการฉ้อโกงประชาชน เพราะเป็นที่แน่นอนอยู่แล้วว่า ในที่สุดจะต้องมีประชาชนจำนวนมากไม่สามารถได้รับต้นเงินกลับคืนได้ และผู้กู้ยืมเงินหรือผู้รับฝากเงินกับผู้ร่วมกระทำความผิดดังกล่าวจะได้รับประโยชน์จากเงินที่ตนได้รับมา เพราะผู้ให้กู้ยืมเงินหรือผู้รับฝากเงินไม่สามารถบังคับหรือติดตามให้มีการชำระหนี้ได้ อนึ่ง กิจการดังกล่าวนี้มีแนวโน้มจะขยายตัวแพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็ว หากปล่อยให้มีการดำเนินการต่อไปย่อมจะก่อให้เกิดผลร้ายแก่ประชาชนทั่วไปและจะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ สมควรที่จะมีกฎหมายเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว กับสมควรวางมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนที่อาจได้รับความเสียหายจากการถูกหลอกลวง และโดยที่เป็นการฉ้อโกงเงินที่มี ความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

^๒ มาตรา ๘ ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้กู้ยืมเงินผู้ใดที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สิน และเห็นสมควรให้มีการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อนเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อนได้ แต่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เกินกว่าเก้าสิบวันไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ ให้คำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวยังคงมีผลต่อไปจนกว่าศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ใดไว้ตามวรรคหนึ่ง หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้กู้ยืมเงินที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สิน แต่ยังไม่สมควรสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีล้มละลายต่อไปตามมาตรา ๑๐

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติตามประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม

อันจะเป็นการคุ้มครองประโยชน์ให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหาย ทั้งในส่วนของการป้องกันมิให้มีการจำหน่ายจ่ายโอนหรือยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ และเป็นหลักประกันที่จะได้ทรัพย์สินคืนกลับมามากที่สุด ดังนั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้ว มีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔^๓ และมาตรา ๕^๔ เป็นผู้หนีสินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สินตามที่กำหนดในมาตรา ๘^๕ วรรคสอง แห่งพระราชกำหนดดังกล่าว ย่อมสามารถส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีล้มละลายต่อไปโดยไม่จำเป็นต้องรอผลการพิพากษาในคดีอาญาก่อนแต่อย่างใด

^๓ มาตรา ๔ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่า ในการกู้ยืมเงิน ตนหรือบุคคลใดจะจ่ายหรืออาจจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตามพฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้แล้วอยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

ผู้ใดไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระหนี้ต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ดำเนินการ หรือให้พนักงาน ลูกจ้าง หรือบุคคลใดดำเนินการโฆษณา ประกาศหรือชักชวนประชาชนให้ลงทุน โดย

(๑) ซื้อหรือขายเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งหรือหลายสกุล หรือ

(๒) เก่งกำไรหรืออาจจะได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนด้วย

^๔ มาตรา ๕ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน

(ก) มีการโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป หรือโดยการแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด หรือ

(ข) ดำเนินกิจการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ หรือ

(ค) จัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ หรือ

(ง) จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ไปชักชวนบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีการให้กู้ยืมเงิน หรือ

(จ) ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเกินสิบคนซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป

อันมิใช่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน และ

(๒) ผู้นั้น

(ก) จ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ หรือ

(ข) ไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือกิจการของผู้นั้นตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗ ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่าเป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

ผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา ๔ ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

ประเด็นที่สอง โดยที่มาตรา ๑๐^๖ แห่งพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงิน โดยให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจฟ้องผู้กู้ยืมเงินที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔^๗ หรือมาตรา ๕^๘ เป็นบุคคลล้มละลายได้ และให้มีอำนาจดำเนินการโดยมีฐานะและสิทธิเสมือนเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ และกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาตีล้มละลายของศาล โดยกำหนดให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ได้เด็ดขาดแก่ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔ และมาตรา ๕ ได้ โดยพิจารณาแต่เพียงพฤติการณ์และความสามารถของผู้ต้องหาในการชำระคืนทรัพย์สินตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกำหนดดังกล่าว และไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดตามที่ลูกกล่าวหาหรือไม่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีในกรณีดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินคดี การพิจารณาคดี และการพิทักษ์ผลประโยชน์ในทรัพย์สินเป็นไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ได้รับความเสียหายโดยป้องกันมิให้ลูกหนี้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินจนทำให้ไม่มีทรัพย์สินเหลืออยู่เพียงพอที่จะชำระคืนให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย ซึ่งเป็นการดำเนินการที่แตกต่างหากจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญา ดังนั้น แม้ศาลล้มละลายจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือมีคำสั่งให้บริษัทฯ และนายปฐมาฯ เป็นผู้ล้มละลาย ก่อนที่ศาลอาญาจะมีคำพิพากษา และต่อมาศาลอาญามีคำพิพากษายกฟ้องบุคคลทั้งสอง ก็ไม่มีผลต่อการดำเนินคดีล้มละลายที่ได้ดำเนินการไปแล้วแต่อย่างใด

^๖ มาตรา ๑๐ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงิน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องผู้กู้ยืมเงินที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ เป็นบุคคลล้มละลายได้ เมื่อ

- (๑) เป็นผู้หนี้สินล้นพ้นตัว หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สินได้
- (๒) เป็นหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินรายหนึ่งหรือหลายรายเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนบาท และ
- (๓) หนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือ

ในอนาคตก็ตาม

การฟ้องคดีล้มละลายตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาไปตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย โดยให้ถือว่าพนักงานอัยการมีฐานะและสิทธิหน้าที่เสมือนเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ และให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม ค่าฤชาธรรมเนียม หรือการต้องวางเงินประกันต่าง ๆ ตามกฎหมายดังกล่าว

ในการพิจารณาคดีล้มละลาย ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริงตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ได้เด็ดขาด

ในการพิพากษาคดีล้มละลายตามมาตรา ๑๑ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับส่วนแบ่งทรัพย์สินของเจ้าหนี้ในลำดับ (๘) ของมาตรา ๑๓๐ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยให้คำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนที่เจ้าหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินแต่ละรายได้รับมาแล้ว ก่อนมีการดำเนินคดีล้มละลายประกอบด้วย

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

สำหรับประเด็นปัญหาว่า หากศาลล้มละลายจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือมีคำสั่งให้บริษัทฯ และนายปฐุมฯ เป็นผู้ล้มละลายก่อนที่ศาลอาญาจะมีคำพิพากษา และต่อมาศาลอาญามีคำพิพากษายกฟ้องบุคคลทั้งสอง กระบวนการคลังจะต้องรับผิดชอบในทางกฎหมายหรือไม่ อย่างไร เห็นว่า การพิจารณาถึงความรับผิดชอบในทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ อย่างไร ดังนั้น เมื่อยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงไม่อาจพิจารณาให้ความเห็นตามที่ขอหรือมาได้

(นายอัษฎพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๕